

1978

8

Lhh

352.052.0

Fővárosi
tapasztalatok

Beszéljünk a szakfelügyeletről!

Budapesten az általános közművelődési felügyelet a kerületi tanácsok vb művelődésügyi osztályainak feladata, a szakfelügyelet ellátása pedig a fővárosi tanács vb művelődésügyi főosztályáé. Igyekeztünk és igyekszünk biztosítani a kétfajta felügyelet összhangját.

A sokirányú feladatnak csak jó felkészültségű szakfelügyelők tudnak eleget tenni. Az elmúlt években kialakult a fővárosi szakfelügyelői gárda gerince, de sajnos, ugyanakkor bizonyos területeken (pl. színjátszás) nagy a fluktuáció, ez pedig akadályozza a folyamatos munkát. Alapvető kérdésnek tartottuk, hogy a szakfelügyeleti hálózat és a módszertani intézmények között rendszeres munkakapcsolat alakuljon ki. Ennek jó módszere pl., hogy a Fővárosi Művelődési Ház módszertani szakbizottságainak állandó meghívottjai az illetékes szakfelügyelők, akik részt vesznek a kiemelt fővárosi rendezvények programjának kialakításában és a népművelők továbbképzésében. Ilyen és más módszerekkel biztosítottuk, hogy ma már az irányító és fenntartó szervek egyre inkább támaszkodnak a szakfelügyelet által összegyűjtött tapasztalatokra és javaslatokra, s az intézményvezetők és az ott dolgozó szakemberek is művelődéspolitikai, szakmai segítséget kapnak a tevékenység fejlesztéséhez.

A szakfelügyelet *átfogó, cél- és utóvizsgálatokat* végez. Az átfogó vizsgálat célja egy-egy lakóhelyi egység teljes könyvtári vagy művelődési otthoni ellátásának vizsgálata, a tapasztalatok alapján fejlesztési javaslatok tétele a két hálózat fenntartóinak, irányítóinak. Átfogó vizsgálatall elemezzük egy-egy intézmény tevékenységét vagy egy kerület teljes közművelődését. Lezárása az összes érdekelt jelenlétében megbeszélésen történik. Átfogó vizsgálatokat szélesebb körben és rendszeresebben kellene tartani, de a jelenlegi helyzetben — tiszteletdíjasok a szakfelügyelők — erre nincs lehetőség. Az utóvizsgálat során az átfogó vizsgálat alkalmával adott tanácsok, javaslatok megvalósítását, a hiányosságok megszüntetésére tett intézkedéseket ellenőrzi a szakfelügyelet.

A célvizsgálatok feladata egy-egy meghatározó művelődéspolitikai célkitűzés megvalósításának, egy-egy adott intézkedés végrehajtásának figyelemmel kísérése, ellenőrzése. Az eddigi célvizsgálatok — a szocialista brigádok művelődési vállalásai, fiatal anyák klubja, amatőr művészeti fórumok — egy-egy résztemában hasznosítható tapasztalatokat adtak.

A könyvtárak és a művelődési otthonok hálózata eltérő, sajátos eszközökkel elégíti ki a kulturális igényeket. Ezért a könyvtári, illetve a művelődési otthoni szakfelügyeletet különböző módon alakítottuk ki. A *könyvtári szakfelügyeletet* részben a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárra bíztuk. Így a szakfelügyelet összekapcsolódott a központi könyvtár szakmai — módszertani irányító munkájával. A FSZEK az állománygyarapítást és fel-tárást, az olvasószolgálatot és a tájékoztatást vizsgálja. A könyvtárpolitikai szakfelügyelet a művelődésügyi főosztály hatáskörébe tartozik. A vezető szakfelügyelő főosztályunk közvetlen irányításával fontos témákban célvizsgálatokat szervez, és alkalmi megbízással szakembereket kér fel közreműködésre. Ezeknek mintegy fele szakszervezeti könyvtárakban dolgozik.

A *művelődési otthoni szakfelügyelet* közvetlen irányítója a főosztály. Tevékenysége a közösségi művelődésre, a művészeti tevékenységre, az ismeretterjesztésre és a felnőttoktatásra terjed ki. Az első lépés az egységes elvek és gyakorlati módszerek kidolgozása volt. Ehhez folyamatosan információkat gyűjtöttünk

az intézményekben folyó tevékenységről, és ezeket feldolgoztuk, értékeltük. A szakfelügyelők zöme szakmailag, politikailag alkalmas feladata ellátására, a tevékenység újszerűségével pedig már megbirkózott. Gondot ad a vizsgálandó intézmények nagy száma, a rendszeres munkakapcsolat kialakítása, a mellékfoglalkozási jogviszonyból fakadó időhiány.

Mik a szakfelügyelet által eddig végzett fontosabb feladatok a művelődési otthon területén? Mindenekelőtt adatszerű felmérést kellett végezni. Ennek birtokában készítettük el a kerületek vezetőivel egyeztetett látogatási terveinket. Mivel a közösségi művelődési formák között kiemelten kezeltük az ifjúsági klubokat, ezért a szakfelügyeletet az üzemekben és az iskolákban is megszerveztük. Ennek része volt az iskolai klubok működési normatíváinak kidolgozása, egy közművelődési bizottsági anyag, egy vb-anyag előkészítése. A művészeti tevékenységet illetően arra törekedtünk, hogy segítsük az egységes művészetpolitikai szemlélet fejlesztését. Ebben támaszkodtunk a Fővárosi Művelődési Ház módszertani szakbizottságainak tapasztalataira. Elemeztük az amatőrgyűttek munkatervét, repertoárját, valamint azt, hogy a tervezett produkció milyen mértékben felel meg az együttes adottságainak. Megállapítottuk, hogy az amatőrmozgalom a különböző fenntartású intézményekben nem egyformán fejlődik. A szakszervezeti házakban a nagy hagyományú ágazatok — kórus, színjátszás — erősebbek, a tanácsi fenntartásúakban a képzőművészeti, a fotó- és a filmkörök munkája fejlettebb. A legváltozatosabb formák az ismeretterjesztésben és a felnőttoktatásban élnek. Figyelemmel kísértük a felnőttoktatásnak iskolán kívüli módszerekkel történő segítségét, a művelődési otthonok keretében működő tanfolyamok tevékenységét.

A szakfelügyelet megszervezése óta rövid idő telt el, de néhány eredmény és gond már jól érzékelhető. Kezd egységes szemlélet kialakulni a művelődés- és művészetpolitika elfogadásában és gyakorlatában. Színvonalasabbak a vizsgálati jegyzőkönyvek, folyamatossá vált a kerületi tanácsok és más fenntartók tájékoztatása. A szakfelügyeletnek tekintélye van már a nem tanácsi intézményeknél és fenntartóiknál is. Fejlődött a kapcsolat a szakfelügyelet és az általános felügyelet, illetve a módszertani központok között.

Az eredmények mellett több területen továbbra is gondokkal küzdünk. Például a szükségesnél több energiát kell fordítanunk a szakemberkeresésre. A klubmozgalom szakfelügyeletét kiterjesztettük az iskolákra és az üzemekre is, egyébként azonban az üzemekben folyó közművelődési tevékenység és a nem művelődési otthonok által fenntartott művészeti csoportok, együttesek munkája továbbra is kiesik a szakfelügyelet hatóköréből. Szakfelügyelőnk is kevés van: mellékfoglalkozásban 11 művelődési otthoni szakfelügyelő, 3 ifjúsági klubfelügyelő és főfoglalkozásban 4 könyvtári szakfelügyelő. Ez a létszám a terület átfogásához és két-három éves látogatási ciklusok betartásához eddigi tapasztalataink szerint nem elegendő.

A fővárosi tanács végrehajtó bizottsága 1976-ban megtárgyalta a szakfelügyelet eddigi tevékenységét, és meghatározta a továbbfejlesztés feladatait. Szükségesnek tartotta a területi jelleg erősítését, a szakfelügyelők továbbképzésének megszervezését, a segítő-tanácsadó szándék maradéktalan érvényesítését.

Gál Iván